

RUSYA'NIN BALKANLAR'DAKİ YENİ JEOPOLİTİK ÇIKARLARI Sadat DEMİRCİ*

ÖZET

Rusya'nın Balkan politikası, içinde bulunduğu duruma göre değişkenlik gösterse de Rusya, hiçbir zaman Balkanlar'ın önemini göz ardı etmemiştir. Karadeniz'in ve Akdeniz'in önemli bir parçası olan Balkan Yarımadası, Rusya'yı Avrupa'ya bağladığı gibi aynı zamanda da Rusya'nın en önemli dünya ticaret noktalarına çıkışını sağlamaktadır. Böylece Rusya'nın Balkanlar'a olan ilgisine hem jeo-stratejik hem de jeo-politik açıdan bakmamız mümkündür. Bir taraftan Balkanlar'ın güney cephelere olan yakınlığı Rusya'yı Güney Avrupa, Yakın Doğu ve Kuzey Afrika ülkelerine bağlamakta; diğer taraftan da Balkanlar, Güneydoğu Avrupa'nın merkezi konumu ile doğu yönüne olası bir saldırı durumunda uygun bir stratejik alana sahiptir. Bu sebepten dolayı tarihten beri çeşitli ülke ve imparatorluklar için ilgi odağı olan Balkanlar, Rusya için de önemli bir stratejik faktördür. Şüphesiz asırlardır kopmadan devam eden ilişkilerin altında ülkelerin kültürel ve dini yakınlığının önemi de büyüktür. Bu çalışmada Rusya'nın XIX. yüzyıldan beri Balkanlar'la sürdürdüğü ilişkisi ve Balkanlar'ın Rusya için stratejik önemi ele alınmaktadır. Rusya'nın Balkanlar'da sürdürdüğü ikili siyasetin tarihi analiz edilerek bu siyasetin bir sonucu olarak Yugoslavya krizi sırasında Rusya'nın bölgedeki otoritesini ve etkinliğini kaybettiği süreç incelenmektedir.

Anahtar kelimeler: *Rusya, Dış politika, Balkanlar, Strateji, Jeo-politik önem, Jeo-stratejik önem, Stalin, Tito, Yugoslavya krizi, Kosova.*

NEW GEO-POLITICAL INTERESTS OF RUSSIA IN BALKANS

ABSTRACT

Although Balkan policy of Russia changes according to the conditions of Russia, always it is very important for Russia. As a part of the Black Sea and the Mediterranean, Balkan Peninsula connects Russia to Europe; at the same time it is one of the most important interfaces in world trade for Russia. Therefore, it is possible to look Russia's interests in Balkans geo-strategically and geo-politically. On the one hand, closeness of Balkans to southern regions connects Russia to Southern European, Near Eastern and Northern African countries; on the other hand, when an attack happens from the West to the East, it has got a strategic field through central position in the South-Eastern Europe. Consequently, lots of states and empires were interested in Balkans in the history, Russia is interested in Balkans as a strategic factor from past to present. Naturally, relationships between Russia and Balkan nations, which continues along centuries without rupture, the importance of cultural and religious closeness plays great role.

In this study, Russia's relations with Balkans and strategic importance of Balkans for Russia are evaluated. The history of bilateral relations of Russia is analyzed. As a natural consequence of this historical period, when Yugoslavia crisis happened, how Russia lost its authority and efficiency on Balkans is investigated.

Keywords: *Russia, foreign policy, Balkans, strategy, geo-political importance, geo-strategic importance, Stalin, Tito, Yugoslavia crisis, Kosovo.*

* Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslar arası İlişkiler Bölümü öğretim üyesi.
e-mail: saade79@yahoo.com

Giriş

Balkan Yarımadası Rusya dış politikası içinde her zaman önemli bir role sahip olmuştur. Rusya'nın Balkanlar'a olan ilgisinde başta kültür, din ve kök birliği yatmaktadır. Hıristiyan ve Slav kökenli halkların birleşmesi daha Rus İmparatorluğu'ndan beri süregelen bir hayaldi. Bunun yanında sadece ideolojik birlikten söz etmek yanlış olur; tarihi süreç içerisinde devlet çıkarları da her zaman göz önünde tutulmaktaydı. İmparatorluk döneminde bu, geniş topraklar ve Avrupa'ya olan yakınlığı; II. Dünya Savaşı'ndan sonra ise sosyalist görüş birliğini olabildiğince geniş topraklara yaymaktı.

Rusya'nın Balkanlar'a olan ilgisi, ırksal ve dini yakınlığından ziyade tarihi yakınlığıyla açıklanabilir. Balkanlar'ın tarihi Rusya tarihinin bir devamı olarak gösterilebilir. Balkan topraklarında çoğunlukla Slav ırklarının yer alması ve bunların Ortodoks olması bu yakınlığı daha da pekiştirmekteydi. Balkanlar'ın tarihinde gerçekleşen tüm önemli olayların arkasında hep Rusya desteği yatmaktadır. Buna rağmen Rusya ile Balkan ülkeleri arasında aslında zor bir ilişki kurulmuştur. Bunun sebebi Rusya'nın Balkanlar'la ilgili hep ikili siyaset yürütmesidir. Rusya bir taraftan Balkanlar'ın Osmanlı İmparatorluğu'na karşı yürütmek istediği özerklik mücadelesini desteklemiş gibi görünse de kendi güvenliği için bu mücadeleyi hep ertelemeye ve bastırmaya çalışmaktaydı. Bu çoğu kez Balkan ülkelerinin kendine başka müttefik arayışına girmesine sebep olmuştur. Fakat Rusya için Balkanlar hem ekonomik hem de askeri açıdan büyük bir önem taşıdığı için kendinden başka hiçbir ülkenin bölgede rol almasına izin veremezdi. Rusya'nın Balkanlar'a olan ilgisini incelerken bu noktalara daha iyi bakılması gerekmektedir. Balkanlar'ın yer aldığı önemli stratejik konum Rusya'nın bu bölgede tutunmasını gerektiren önemli bir sebeptir.

Rusya için Balkan Stratejisinin Önemi

Rusya'nın Balkanlar'a olan yakınlığının birçok önemli sebebi vardır. Bunlar hem jeo-politik hem jeo-stratejik hem ekonomik çıkarları taşımaktadır.

90'lı yıllardan itibaren Avrupa hâkimiyetinin tüm Doğu Avrupa ve Balkan topraklarına yayılmasıyla Balkanlar'ın Rusya için jeo-politik ve jeo-stratejik önemi daha da artmıştır.

Jeo-stratejik Önemi – Hem Karadeniz'in hem Akdeniz'in bir parçası olan Balkanlar, Rusya'yı Avrupa ile bağlamakta ve Rusya'nın dünyanın önemli ticari noktalara erişimini sağlamaktadır. Bölgenin konum itibarıyla güneye olan yakınlığı Rusya'yı Orta Doğu başta olmak üzere Güney Avrupa ve Kuzey Afrika'ya bağlamaktadır. Bu da Rusya'nın Çar Büyük Petro zamanından bu yana geleneksel olarak takip ettiği sıcak denizlere ulaşma stratejisinin gerçekleşmesi için önemli bir aşama oluşturmaktadır. Diğer taraftan Balkanlar Güney ve Doğu Avrupa'nın merkezi olarak olası bir savaş durumunda doğuya yönelik saldırılar için önemli bir

stratejik noktada bulunmaktadır. Bu yüzden Balkanlar eski dönemlerden beri birçok ülkenin jeo-stratejik amaçları için hedef haline gelmiştir.

Jeo-politik Önemi - Balkanlar, Avrupa, Asya ve Kafkaslar'ı birleştiren kilit bir noktada bulunmaktadır; bunlar Rusya için hem siyasi hem ekonomik açıdan büyük önem taşıyan bölgelerdir. Bu yüzden bu bölgelerde gerçekleşen en küçük denge değişimi Rusya'nın dış siyasetini etkilemektedir. Bunun dışında Balkan topraklarında Rusya'ya tarihi yakınlığı olan Ortodoks ve Slav ülkelerin bulunması da Rusya için büyük bir önem taşımaktadır¹.

XIX Y.Y. Rusya Çıkarlarında Balkanlar

Balkanlar Rusya için tarihten beri büyük bir önem taşımaktaydı. Balkanlar'ın çoğunlukla Slav kökenli ırklardan oluşması ve din yakınlığı Rusya ile olan müttefikliğin pekişmesi için önemli bir rol oynamaktadır. Rusya'da Balkan ülkeleri "küçük kardeş" tabiriyle anılmaktaydı. 18 y.y. Osmanlı ordusuna karşı açılan savaşta Balkan milletlerinin Ruslara verdiği destekten sonra bu "ittifak" daha da artmıştır. Ruslar etnik ve dini benzerliklerine devamlı vurgu yaparak Balkanlar'da otoritesini kaybetmemek için birçok çaba göstermişlerdir.

Çar Büyük Petro zamanında Balkanlar'ın sıcak deniz sularına ulaşım açısından taşıdığı büyük önemi vurgulanmış ve 18. yüzyılın ortalarında Rusya Balkan topraklarına ilk temsilcilerini göndermiştir. Bu dönem Rusya ile Balkanlar'ın birbirini daha yakından tanıma dönemi olmuştur. Rusya hem ekonomik hem askeri ve donanım desteğini üzerinden çekmeyeceğine işaret ederek Balkanlar'ın diğer Batı ülkeleri ile yakınlaşmasını engellemeye çalışmıştır.

O dönemlerde Balkanlar'a büyük ilgi gösteren sadece Rusya değildi; Avusturya Viyana kabinesi tarafından gönderilen temsilciler kralın gönderdiği destek mektubu ve ödülleri dışında mühimmat ve diğer askeri gereçleri getirerek Balkan ülkelerinin Avusturya himayesi altına girmesi için ikna etmeye çalışmaktaydı.

Fransa ve İtalya da aynı amaçlarla Balkanlar'a elçilerini göndermekteydi; bunların bir kısmı Balkan milletlerini müttefiklik için ikna etmeye çalışırken, bir kısmı da jeo-stratejik çıkarlarının tam olarak belirlenmesi için yerleşim planı çizmekle görevliydi. Fakat Rusya dışında bunların hiç biri ile sürekli müttefiklik kurulmamıştır. Balkan ülkelerinin Slav ırkından oluşması ve dini yakınlık şüphesiz ki Rusya'yla yakınlığın önemli bir sebebidir, tarihi belgelere de bakıldığında hep bunların altı çizilmektedir. Rusya'nın Balkanlar'daki çıkarları söz konusu olunca bu özellikler birer ulaşım aracı haline gelmektedir.

Rusya, Balkan Slavları'nı desteklediğini, onları ayrı bir devlet olarak gördüğünü ve toprak bütünlüğünün korunması gerektiğini vurgularken bir taraftan

¹ Morozov Yuriy " Rusya stratejisinde Balkanlar", <http://www.ieras.ru/journal/journal3.2000/6.htm>, 14 Kasım 2011

da o dönemlerde Osmanlı himayesinde bulunan Slav halklarının ayaklanmasından tedirginlik duymaktaydı. Rusya Osmanlı topraklarının bütünlüğünü korumak için elinden geleni yapmaya çalışıyordu; çünkü yanı başında patlak veren bir çatışmanın tüm Slav ırklarına karşı bir savaşa dönüşmesinden korkuyordu. Rusya kendinden daha güçlü gördüğü Osmanlı ordusuna karşı koyacak bir güce sahip olmadığı gibi yakınındaki önemli bir ülkenin sükûnet içinde olması daha çok işine gelmekteydi, bu yüzden de Slavlar'ın Osmanlı hâkimiyetine karşı baş kaldırmalarına karşıydı.

Bu, Rusya'nın Balkanlar'la ilgili ikili oyununun sadece bir başlangıcıydı. 1804 yılında Rusya ve Osmanlı İmparatorluğu arasında Batı güçlerine karşı savunma ittifakı kurulmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nun Avrupa'da gittikçe etkisini kaybedeceğini öngören Rusya, hem Osmanlı ile ittifakta olduğunu göstermek hem de topraklarında yer alan Slav halklarının olası bir savaştan en az zararlar çıkmasını sağlamak için ikili siyaset yürütmekteydi. Rusya'nın amacı Osmanlı'nın rızasını alarak Balkan topraklarının bazı yerlerinde kendine ait askeri üsler kurmak ve buradaki etkisini arttırmaktı.

Rusya'nın dış politikada oynadığı ikili oyunun bir parçası olarak bir taraftan Balkanlar'a destek ve yardım sözleri verilirken diğer taraftan da egemenlikleri için başkaldırmalarını önlemeye çalışılmaktaydı. Balkanlar Rusya'nın desteğine çok güvendikleri için onların desteği olmadan herhangi bir bağımsızlık savaşına girmek istemiyorlardı, Rusya bunu kendi lehine çevirerek başkaldırmalarını geciktirmeye çalışıyordu. Osmanlı İmparatorluğu'nun himayesinden onları Rusya'nın kurtaracağına inanan Slavlar beklemekle yetiniyorlardı.

1807 yılında Balkanlar'da Sırp ve Slav krallığı kurarak tahtına da Rus Çarı I. Aleksandr'ı oturtmak istemiştir, fakat Rus çarı Rusya'nın böyle bir değişime hazır olmadığını öne sürerek tekliflerini geri çevirmiştir. Bu durum, Balkan Slavları'nın Rusya'ya karşı soğumasına neden olmuşsa da desteğinden vazgeçirmemiştir.

1812 yılında Rusya için beklenmedik bir anda Belgrad'da Sırp ayaklanması başlamış ve gittikçe kontrolden çıkarak Sırp'ın Osmanlı hâkimiyetine karşı bir savaşa dönüşmüştür. Ne Rusya ne de Osmanlı İmparatorluğu olayların bu yönde gideceğini hesaba katamamıştır. Rusya, Osmanlı İmparatorluğu ile imzaladığı ortak savunma ittifakını bozmama kararı almasına rağmen Sırp'ın destek veremeyeceğini açık bir şekilde söylemekte çekinmekteydi. Bu yüzden de desteğin "gelecekte" verileceğini belirten Rusya kendini iki ateş arasında bulmasına rağmen "uzlaştırıcı" bir pozisyonda olduğunu vurgulamaya çalışıyordu. Bir taraftan Sırp'ın daha fazla egemenlik verilmesi için Osmanlı İmparatorluğu ile diplomatik görüşmeler yaparken, diğer yandan Sırp'ın silah konusunda talep ettiği desteği yerine getirmeye çalışıyordu. Osmanlı İmparatorluğu ile yapılan diplomatik görüşmelerin sonucunda Bükreş Anlaşması² imzalanmış ve Sırp'ın otonom bölge kurmasına izin verilmiştir.

² Bükreş Antlaşması 28 Mayıs 1812 tarihinde Osmanlı İmparatorluğu ve Rusya İmparatorluğu arasında bugünkü Romanya'nın Bükreş şehrinde imzalanmış bir barış antlaşmasıdır. 1806-1812 Osmanlı-Rus Savaşı'nı sona erdirmiştir.

Rusya'nın Balkanlar ekseninde yürüttüğü siyasette verdiği diplomatik mücadele, hile ve entrikalar sonucunda Balkan ve Yunan topraklarında otoritesini yükseltmiştir. 1829 yılında Rusya ve Osmanlı İmparatorluğu arasında yapılan diplomatik görüşmeler sonucunda Osmanlı İmparatorluğu tarafından Yunan krallığının ve Sırp beyliğinin tanınması da Rusya'nın bu topraklarda etkisinin daha da güçlenmesine sebep olmuştur.

Çar I. Nikolay döneminde Rusya'nın Sırbistan'a ilgisi artmıştır. Rusya, Sırbistan'da Osmanlı İmparatorluğu ile başlatmayı planladığı savaş için destek tabanı kurmayı planlıyordu. Aynı zamanda tüm Balkan ülkelerinin Osmanlı himayesinden kurtulması için örgütlüyordu. Rusya'nın Balkan ülkelerini destekleyici politikası gittikçe artarak ulusal kurtuluş savaşlarını koruyucu ve bağımsızlık hareketlerini destekleyici bir tavır almaya başlamıştır.

Rusya Balkanlar'ın özgürlüğüne kavuşmasını desteklerken hiçbir zaman kendi himayesi altına almayı veya topraklarına uzanmayı düşünmemiştir. Rus çarların bu düşüncelerini doğrulayan birçok belge bulunmaktadır. 1828 yılında I. Nikolay yayınladığı belgeyle Avrupa'ya verilen gönüllü bir taahhüt olarak herhangi bir toprak talebinde bulunulmayacağını ve tek taraflı avantaj sağlayacak herhangi bir harekete geçmeyeceğini bildirmiştir³. O dönemlerde Rusya, topraklarını Balkanlar'a doğru genişletmenin kendine bir yararı olacağını düşünmüyor ve daha çok Balkanlar'da oluşacak devletlerin siyasi statüsü ve yapısı ile ilgileniyordu. Çünkü devletlerde oluşacak sorunların giderilmesinde Rusya'nın büyük bir payının olması, bu topraklarda Rusya'nın etkisini daha da arttıracığı gibi siyasi ve askeri stratejileri için büyük bir önem taşımaktaydı. Bu da Rusya'nın Osmanlı İmparatorluğu ile anlaşmaya çalıştığı Boğazlar'la ilgili sorunların çözülmesinde etkili olacaktı.

Sultan II. Mahmut 1808 yılında tahta geçtiği zaman, Osmanlı İmparatorluğu ile Rusya İmparatorluğu arasında 1806 yılında başlamış olan savaş devam etmekteydi. Birleşik Krallık ile 1809'da yapılan antlaşma sonucu Rusya İmparatorluğu ile savaşa devam kararı alındı. Rusya İmparatorluğu'nun Fransa ile olan sorunları, Osmanlı İmparatorluğu ordularının yıllarca süren savaştan yorgun düşmesi yüzünden iki devlet de 1812 yılında barış imzalamaya mecbur kaldılar.

28 Mayıs 1912 tarihinde imzalanan Bükreş Antlaşmasının bazı şartları şunlardı:

1. Rusya, Eflak ve Boğdan'dan çekilecek, Besarabya bölgesi ise Ruslara bırakılacak.
2. Osmanlılar Bosna ve Eflak'dan 2 yıl vergi almayacak.
3. Sırp lar kendi içlerinde serbest kalacak.
4. Tuna nehrinde hem Osmanlı hem de Rus gemileri serbestçe dolaşabilecek. Prut ve Tuna nehirlerinin sol sahilleri iki ülke arasında sınır kabul edilecek.
5. Anapa kalesi ile birlikte, kuzeyde Kuban Irmağı ağzından güneyde Bzıb Irmağı ağzına değin uzanan Karadeniz kıyı kontrolü Osmanlılara, Bzıb Irmağından güneydeki Rion Irmağına değin Karadeniz kıyıların kontrolü de Ruslara bırakıldı.

Antlaşma Rus tarafında kumandan Mihail Kutuzov tarafından imzalandı ve Fransa İmparatoru I. Napolyon'un Rusya'ya saldırmasından 1 gün önce Rus çarı I. Aleksandr tarafından onaylandı.. Detaylı bilgi için bkz: tr.wikipedia.org/wiki/Bükreş_Antlaşması, 14 Kasım 2011.

³ Guskova E.Y “ Rusya Planlarında Balkanlar”, www.inslav.ru/index.php?option=com, 14 Kasım 2011

Tarihin bir çelişkisi ki Rusya daha kendi anayasası olmadan başka bir ülkeye bu hakkın tanınmasını istemiş, kendi ülkesi içerisinde köleliği kaldırmadan Slav ve Ortodoks halkın Türk hâkimiyetinden kurtulması için mücadeleye girmiştir.

1840'lı yıllarda Rusya'nın Balkanlar'daki etkisi gittikçe azalmaya başlamıştır. Rusya Sırbistan için yaptıklarına bir karşılık olarak verilen tüm kararnamelerin kayıtsız şartsız yerine getirilmesini beklemekteydi. Fakat Balkan bölgesini ilgilendiren siyasi sorunları çözme konusunda net bir tavır belirlemek için acele etmiyordu. Rusya dengelerin bir anda değişmesinin kendi lehine olmayacağını öngörerek aceleci siyasetten uzak durmaya çalışmaktaydı. Rusya'nın Sırlara sağladığı otonom bölge ile yetinmeyip tamamıyla bağımsızlık kazanmak için bir an önce harekete geçmek için sabırsızlanan Sırbistan ise Rusya'nın bu tavrına karşılık olarak bağımsızlık mücadelesini destekleyecek başka bir ülke arayışına girişmiştir. Çoğu zaman Rusya desteğini kaybetmeyi de göze almıştır. Diğer taraftan Rusya sadece kendi çıkarları yönünde gidecek olan bir gelişme izlendiği zaman devreye girmeyi ve destek vermeyi tercih etmekteydi.

Buna rağmen Balkanlar'ın ulusal kurtuluş için yaptığı bir dizi savaşın tarihine bakılırsa arkalarında hep Rusya'nın desteği olmuştur.

1919-1920 yıllarında Paris Konferansı'nda Avusturya, Macaristan, Türkiye ve Bulgaristan ile imzalanan barış anlaşmasının ardından Balkan siyasi haritasında önemli değişiklikler olmuştur. Avusturya-Macaristan ve Osmanlı İmparatorluğu arasında yapılan toprak paylaşımının ardından yeni devletler belirlenmiştir. Bunların en büyüğü Sırp Krallığı ve kendi topraklarına kavuşan Arnavutluk olmuştur. Fakat bu değişim Rusya'nın bu bölgedeki etkisinin azalmasına neden olmuş ve Rusya bir süre Balkan siyasetinden uzaklaştırılmıştır. Ancak 1934 yılında Bulgaristan ve Arnavutluk ve 1940 yılının sonuna doğru Yugoslavya ile diplomatik ilişkiler yeniden başlatılmıştır.

II. Dünya Savaşı sırasında faşizme karşı yapılan mücadelede Yugoslavya ve Arnavutluk'un Sovyetler Birliği'nin yanında yer almasıyla aralarında oluşan dostluk ve müttefiklik bağları pekiştirilmiştir.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra ise Sovyetler'in tek amacı sosyalist görüş birliğini olabildiğince geniş topraklara yaymaktı. Sovyet politikasının Balkanlar'da ve tüm Doğu Avrupa'daki en önemli hedefi Sovyet modeli sosyalizmi aşılacak ve bu topraklar üzerinde bir hâkimiyet kurmaktı. Fakat ülkenin çok uluslu oluşu ve her ulusun farklı siyasi görüşe sahip olması durumu zorlaştırmaktaydı.

SSCB'nin Balkan politikası -Yugoslavya ile Yol Ayrımı

Savaş sonrası ilk dönemlerde Sovyet dış politikasının belirlediği ilk hedef, kriz içinde bulunan balkan ülkelerin birleşmesini engellemek olmuştur, çünkü bu birleşim Tito Yugoslavya'sının güçlenmesi anlamına gelmekteydi. Bu da Stalin'in hesaplarına uymuyordu. 1948 yılında Tito ile ideolojik ayrılım gerçekleştirilmesinin

ardından Bulgaristan ve Arnavutluğun yardımı ile Stalin, Yugoslavya federasyonun⁴ kurulmasına engel olmuştur⁵.

SSCB ve Stalin rejimi ile Tito arasındaki anlaşmazlıklara rağmen, Tito önderliğinde kurulan sosyalist sistem ilk dönemlerde Stalin uygulamalarına göre kurulmuştur. Fakat kısa bir süre sonra Yugoslav modeli sosyalizm daha çok öne çıkartılmaya başlamıştır. Tito, giderek Stalin'den uzaklaşmaya ve kendine özgü sosyalizm modelini kurmaya çabalıyordu. Alman işgali sırasında Moskova'ya yaptığı yardım taleplerinin karşılıksız bırakılması ve SSCB'den yardım almadan kendi imkânlarıyla işgalden kurtulması Tito'yu doğal olarak SSCB'den uzak durmaya teşvik ediyordu⁶.

Bu perdenin arkasında da gizli planlar ve pazarlıklar vardı. Stalin ve İngiltere Başbakanı Churchill arasında bir anlaşma imzalanmıştı ve bu anlaşmaya göre Doğu Avrupa ikiye bölünerek hükmedilecekti, yani SSB ve Batının Yugoslavya'daki etkisi yarı yarıya paylaşılarak yönetilecekti.

Stalin, bu anlaşmaya bağlı olarak Alman işgaline karşı mücadele yürüten ve ideolojik bakımından kendisine yakın olan Tito önderliğindeki partizanları desteklemek yerine Sırp Milliyetçilerin örgütü olan Çetniklerle diyaloga girmişti. Stalin, partizanların ABD ve İngiltere'yi kızdıracak eylemlerde bulunmasından endişe duymaktaydı ve işin içinden sessiz kalarak sıyrılmaya çalışıyordu⁷.

Tito ile Stalin arasındaki bir dizi anlaşmazlıklar savaş sonrası da devam etti. Stalin, Yugoslavya'nın sınırları içerisinde bulunan Sovyet askerlerine kötü davranıldığını iddia ederek Tito'yu suçlamaktaydı, bunları başka iddialar da takip etti. SSCB'ye göre Yugoslavya, Marksist – Leninist çizgiden sapmış ve Emperyalist ülkelerin kolonisi haline gelmiştir, bu yüzden de komünist ülkelere karşı düşmanca bir tutum sergilemekteydi. Aslıdaysa bu suçlamaların ardında Stalin'in gizli planları yatmaktaydı, bu da Tito'yu iktidarlıktan uzaklaştırarak çıkarlarına daha iyi hitap edecek bir kadro kurmayı, fakat Stalin'in bu çabaları boşa gitmiştir. Tito'nun Yugoslavya'daki büyük saygınlığı ve halk arasında sevilmesi onun yığılmadan dimdik ayakta kalmasını sağlamıştır.

1948 yılında Yugoslavya Kominformdan⁸ ihraç ederek SSCB ile yollarını ayırır da Tito, Sovyet modeli Ekonomi-Politikasını izleyerek 1953 yılına kadar "Stalin'den kopuk Stalinci bir dönemi" yaşatmaya devam ettirmiştir⁹.

⁴ Söz konusu Federasyonda Yugoslavya dışında Bulgaristan, Arnavutluk ve Romanya yer alacaktı, Fakat Stalin bu projeyi SSCB'ye düşmanca bir tutum olarak değerlendirdi. Yugoslavya Orta Avrupa'da Sovyet üstünlüğü için tehdit yaratıyordu. Oral Sander, Balkan Gelişmeleri ve Türkiye (1945-1965) A.Ü:SBF Yayınları, Ankara 1969, s. 58-59

⁵ Aurel Braun. Russian Policy Towards Central Europe and the Balkans, R.E.Kanet, A. Kozmiakin (eds). The Foreign Policy of the Russian Federation. New York, 1997. s. 54

⁶ İrfan Kaya Ülger, " Yugoslavya Neden Parçalandı?", Seçkin Yayınları, Ankara 2003, s. 55

⁷ İbid. s. 46, 50, 51

⁸ Kominform – Komünist Partiler arasında işbirliği sağlamak amacıyla kurulan Komintern'in 1943'de ortadan kalkmasıyla aynı işlevi görmek amacıyla yerine kurulmuştur. İbid.s.56

M. Gorbaçev'un iktidara gelmesinin ardından Moskova'nın dış politikası bir kez daha gözden geçirilmiştir. Neticede Doğu Avrupa'daki rekabetin gereksiz yere gerginlik yarattığı ve artık SSB için bir yararının kalmadığı açıklanmıştır.

Brejnev doktrininden¹⁰ vazgeçilerek Doğu Avrupa'nın sosyalist ülkelerine yapılan "birlikte yeni sosyalizm kurma" çağrısı "Sinatra doktrini" olarak adlandırılmıştır¹¹. Fakat Gorbacev'in Sovyet modernizasyon planının eski müttelikleri tarafından destekleneceği hesabı yanlış çıkmıştı. Hatta SSCB'nin zamanında balkan toprakları üzerinde hakimiyet kurma amacıyla başlattığı Ekonomik Dayanışma Birliği ve Varşova antlaşması sessiz sedasız ortadan kalkmıştır.

Doğu - batı anlaşmazlıkların son bulması ve pax sovietica etkisinin sona ermesi Doğu Avrupa'nın Batı Avrupa ile yakınlaşmasına sebep olmuştur. Buna bağlı olarak gelişen siyasi, toplumsal ve ekonomik değişimler Doğu Avrupa'nın her ülkesinde farklı bir şekilde gerçekleşmekteydi¹². Bu arada da sistemler arasındaki sınırların silinmesi Emperyalist devletlere yeni imkânlar tanımaktaydı.

Doğu Avrupa içinde gelişen kuzey ve güney arasındaki sosyal, ekonomik ve siyasi farklılık kendini en kısa zamanda göstermeye başlamıştı. Ülkenin güneydoğusu bu hızlı gelişime ayak uyduramadığı ve henüz Avrupalaşmaya hazır olmadığı için geriden gelmekteydi ve özellikle de bu ülkeler Rusya'nın büyük ilgisini çekmekteydi.

Fakat bir yandan bütün eski sosyalist anlaşmaların iptal edilmesiyle Moskova, geleneksel yönetim yöntemlerini de kaybetmişti. Diğer yandan yeni düzenlenmiş genç Rusya Federasyonunun güney-doğu Avrupa'ya yönelik yeni bölgesel politika uygulamak için yeterli kadar ne maddi ne de manevi gücü vardı.

1990 Sonrası Rusya'nın Balkan Politikası

1990 yıllarda Balkanlar ardı arkaya gerçekleşen savaşlar ile anılmaktaydı. Komşu ülkeler gelişmeleri uzaktan takip etmekle yetinirken aynı dönemlerde

⁹ İbid.s.59

¹⁰ 12 Kasım 1968'de Brejnev komünist ülkelerin sadece sınırlı bir egemenlik hakkına sahip olduklarını ve eğer sosyalizm tehlikedeysse SSCB'nin müdahale etmekle yükümlü olduğunu söyleyerek Brejnev Doktrini olarak anılacak formülasyonu ilk kez dile getirdi. Batı Avrupa komünist çevrelerinde büyük tartışmalara neden olan doktrin Avrupa tipi komünizmi tetiklemiştir. Detant koşullarında diğer komünist yönetimlere SSCB'nin liderliğini dayatma çabasıdır. 1987'de Gorbaçov'un "ulusal sosyalizmlere sıcak bakacağız" açıklamasıyla yara almış, 1989'da Polonya'da komünist olmayan ilk hükümetin kurulmasına Kremlin'in sessiz kalmasıyla son bulmuştur. http://tr.wikipedia.org/wiki/Brejnev_Doktrini,1Nisan 2007

¹¹ Aurel Braun. Russian Policy Towards Central Europe and the Balkans, R.E.Kanet, A. Kozhemiakin (eds.). The Foreign Policy of the Russian Federation. – New York, 1997, s. 54

¹² Elmar Altwater. Westeuropäische Integration und osteuropäische Transformation in der globalen Standortkonkurrenz, M.Jachtenfuchs, B.Kohler-Koch(hrgs.).Europäische Integration.- Opladen, 1996, s.531-557

ülkesinde yaşanan kriz ve çatışmalara rağmen, Rusya'nın Yugoslavya'daki savaşlara büyük ilgi göstermesi ilginç bir gelişmedir. Daha önce de belirtilen Rus ve Slav köklerin yakınlığının tartışılmaz büyük önemi vardır. Tabi bir açıdan bu ideolojik bir yaklaşımdır, çünkü bu yaklaşım daha çok Rusya'nın Baklanlara olan asıl ilgisinin bir nevi örtünmesi için kullanılmaktaydı. Bir başka görüşe göre Rusya'nın Yugoslavya'daki gelişmelere gösteren ilgi kültür yakınlığından daha çok kader benzerliği ile açıklanmaktadır. Yugoslavya'daki çatışmaların sona ermesi için yapılan girişimlerin nedeni bu tür çatışmaların kendi topraklarında patlak verme endişesinden kaynaklandığı gibi aynı zamanda bu tür olaylara seyirci kalmayacağını bir göstergesiydi¹³.

Bazı araştırmacılar savaş sırasında Rusya'nın Sırp'ların yanında yer almasını Rusların ve Sırp'ların arasındaki tarihi yakınlık ile açıklamaktalar. Levinzon, bu yakınlığı "benzer kadere" bağlamaktadır. Her ikisi de bölgelerinde hâkimiyet kurmuş daha sonra kardeş ülkeler tarafından terk edilmiş İmparatorlukların merkezleriydi¹⁴. Tabi işin aslı böyle değildir. Rusların Sırp'ların yanında yer almasının tek sebebi bölgede gerçekleşen "güç paylaşımından" kaynaklanmaktaydı. Kriz sırasında Avrupa Birliğinin Hırvatistan'a sahip çıkması, ABD'nin ise Müslüman Boşnaklara destek vermesiyle Rusya'nın Sırp'lara yakınlaşmaktan başka bir seçeneği kalmamıştır¹⁵.

1993 yılında Rusya, ülke içinde yaşanan krizi bahane ederek Balkanlardaki olaylardan uzaklaşmış ve bölgeyi batı güçlerine bırakmıştı. Fakat bir süre sonra, 1994 yılında dış siyaset kavramını yeniden gözden geçirerek balkan krizinin Rusya diplomasisi için önde gelen sorunlardan biri olduğunu açıklamıştır.

Rusya, Batı'nın Balkan topraklardaki amacının "demokrasiyi yaygınlaştırmak" değil, etki alanlarını genişletmek olduğunu öne sürerek bölgedeki askeri güçlerinin genişletilmesi için büyük çaba göstermeye başlamıştır¹⁶. Bu çabaların içinde Rusya'nın Sırbistan'da kendilerine ait askeri üsün kurulması talebi de yer almaktadır¹⁷.

¹³ Allen Lynch, Reneo Lukic. Europe from the Balkans to the Urals: The Disintegration of Yugoslavia and the Soviet Union.-New York, 1996. Diğer kaynaklar : D. Danilov, A.Moşes, T.Bordaçev, "Kosovskiyy Krizis": Noviyev Evropeyskiye Realiyi", Dokladı İnstituta Evropı.-Moskova 1999.-No 59

¹⁴ A.Levinzon, "Komponentı Populyarnosti Vladimira Putina", Neprikosnovenny Zapas, 2000, No2 s. 35-41

¹⁵ Pavel Kandel, "Rossiya na Balkanah, Balkanskiye İnteresı Rossii : Podlinniye i Mnimiye", <http://pubs.carnegie.ru/books/1996/05ik/02kandel.asp>, 27.03.2003, s.10

¹⁶ 1994 yılının Şubat ayında NATO'nun Sarayevoda dağlarındaki Sırp güçlerine karşı yapılan hava saldırılarını önlemek amacıyla Rus "Mavi Kasklar" Bosna'lı Sırp'ları desteklemek için Pale'ye kadar uzanmışlardı. Bkz,

Peter Bonin, "Posledniye Rezervı Mnimoy Velikoy Derjavı", Vneşnyaya Politika Rossii: Ot Yeltsina k Putinu, Kiyev 2002, s. 206

¹⁷ İ, Korotchenko, "Balkanı Jdut Rossiyu", Nezavisimaya Gazeta – Nezavisimoye Voennoye Obozreniye, gaz.,2000, 2 Şubat

Bütün bu girişimlere rağmen Rusya, Balkan krizi sırasında parlak bir başarı gösterememiştir. 1999 yılında yaptığı “Marş brosk na Priştinu” (Priştina’ya hücum)¹⁸ adlı operasyon AB ve NATO’ya meydan okuma şeklinde gösterilmeye çalışılsa da bunun bir güç göstergesi olmayıp sadece sembolik bir anlam taşıdığını daha sonra Rusya yönetimi de kabul etmiştir¹⁹.

Balkanlardaki çatışmalar Rusya için ideolojik olduğu kadar stratejik bir anlam da taşımaktaydı, bu yüzden NATO ve Batının aktif girişimleri ülkenin çıkarları için açık bir tehlike olarak algılanmıştır. Rusya, NATO’nun Bosna’da yaptığı askeri operasyonları doğuya doğru bir genişleme olarak görmekteydi. 1945 yılından sonra Avrupa’nın ilk defa Rusya sınırlarına bu kadar yakınlaştığını hatırlatırsak ülkenin tedirginliğini anlamak da zor olmayacaktır²⁰.

Rusya’nın Balkan krizi sırasında yaşadığı başarısızlık Batıya olan görüşünün değişmesine sebep olduğu gibi dış siyasetini kendi çıkarları doğrultusunda yönetmesi gerektiğini hatırlatmıştır²¹.

Çatışmaların sona ermesi ile Balkanların sorunları sona ermiyordu, ülkelerin ekonomik ve siyasi krizleri atlatalmaları ve yeniden ekonomilerini canlandırmaları gerekmektedir, bu sorunların çözümünde de Rusya’nın, Avrupa Birliği ve Amerika’dan çok daha az yararı olacağı kesindi.

Yugoslavya Krizi Sırasında Rusya’nın Dış Siyaset Hataları

Rusya’nın Balkanlar’a olan ilgisi Yugoslavya krizi ile artmıştır. SSCB’nin dağılmasıyla yeni siyasi ortak ve strateji arayışına giren Rusya yanı başında patlak veren krize birçok sebepten dolayı kayıtsız kalamazdı. En önemlisi bölgenin yakınlığı ve daha önceki bölümlerde de belirtildiği gibi din ve ırk yakınlığıdır. Bunların dışında Sovyetler’in yıkılmasıyla eski prestijini kaybeden Rusya Federasyonu’nun kendi gücünü sergilemesi için bir fırsat doğmuştur. Rusya yeni dünya düzeni içinde kendi yerini belirlemek zorundaydı. Fakat bu krizin hemen çözümü için ne Rusya’nın ne de Batı’nın belirlenmiş net bir stratejisi vardı. Her ikisi de aniden patlak veren kriz kadar arka arkaya gelişen olaylara henüz alışmamıştı. Sosyalist düzenin bir anda yok olmasıyla SSCB’nin, ardından da Yugoslavya’nın parçalanması alışılabilir düzeni karıştırmış ve yeniden yeni stratejik nokta ve hedeflerin belirlenmesini gerektirmiştir. Yugoslavya krizinin çözülmesi krizi

¹⁸ 1999 yılında “Marş brosk na Priştinu” (Priştina’ya hücum) adlı operasyonu ile Bosna’da SFOR’a dahil olan 200 Rus askerinin NATO ile irtibata geçmeden NATO’nun Kosova’ya gönderilen ordusundan önce Priştina altındaki “Slatina” havaalanına yerleşmiştir, bkz, Peter Bonin, “Posledniye Rezervy Mnimoy Velikoy Derjavı”, Vneşnyaya Politika Rossiya: Ot Yeltsina k Putinu, Kiyev 2002, s. 206

¹⁹ B. Jeltzin. Mitternachtsgebuch. Meine Jahre im Kreml. Berlin/München, 2000, s.256

²⁰ ibid

²¹ Aleksey, Fenenko, “Balkanskiy krizis i Rossiyskiye Vneşnepoliticheskiye Prioriteti”, Vneşnaya Politika Rossiya, der., Cilt 6, No 4, 2001, s.2, <http://www.carnegie.ru/ru/pubs/procontra/56808.htm/>, 2002

yaratılanların aksine ne Rusya'nın ne de Batı'nın çıkarlarına bir cevap verebilirdi. Bu yüzden de krizin başlarında hem Batı hem Rusya krizin çözümü konusunda aynı noktalarda mutabıklardı. Hem Rusya hem Batı agresif milliyetçi hareketlere karşı çıktığı gibi krizin çözümünün uluslararası yasalar doğrultusunda gerçekleşmesi gerektiğinin altını çizmekteydi. Rusya bölgedeki krizin yeterince sorun oluşturduğunu düşünerek Birleşmiş Milletler ve NATO tarafından sunulan bazı anlaşmaların tek taraflı ve Sırp karşıtı bir karakter taşıdığını belirtmesine rağmen desteklemeye devam etmiştir.

NATO'nun bölgeyi kendi kontrolü altına almasıyla Rusya bölgenin dışında tutulmaya çalışılmıştır. Rusya kriz sırasında Balkan politikası konusunda kendi içerisinde yaşadığı tedirginlik ve Batı'yla oynadığı ikili siyaset yüzünden bölgedeki etkinliğini kaybetmişti. Bu boşluktan faydalanarak başarıyla bölgede etkisini arttıran Batı'yla rekabete girmeyi deneyen Rusya bu sefer de ekonomik ve kendi ülkesi içerisindeki henüz atlatılmamış zorluklarla karşı karşıya kalmıştır.

Fakat NATO'nun Rusya'nın çıkarlarını ve görüşünü hiçe sayarak bölgedeki krizin kontrolünü eline aldığını geniş çapta yaptığı agresif tavırlarıyla belirtmesi sonucunda Rusya baştan Batı ve NATO ile müttefiklik kurarak yanlış pozisyonda yer aldığını çok geçmeden anlamıştır. Fakat 1999 yılında Priştina'ya atılan Rus ordusu ve o meşhur "marş broşok na Priştinu" (Priştina istilası) operasyonu dışında hem Sırp'ların hem sivil Ruslar'ın Rus hükümetinden bekledikleri girişim gerçekleşmemiştir.

Bugün Rusya'nın Yugoslavya krizi sırasında yaptığı yanlışların analizi yaparsak, sıralama şu şekilde gerçekleşir:

1. Rusya'nın ikili diplomasisi: hem Birleşmiş Milletler ve NATO tarafından alınan tüm kararlara karşı suskunluğunu bozmaması hem de veto hakkı olmasına rağmen birçok kez bu hakkı kullanmaması.

2. NATO ve BM kararlarının tek taraflı olmasına rağmen uygulanmasına karşı çıkmaması (kararların çoğunlukla Sırp karşıtı olmasına rağmen)

3. Sırp'lar'a verilen destek sözünün yerine getirilmemesi

4. Kriz sırasında net bir siyaset belirtmekte tedirgin kalması.

Rusya'nın Balkan krizi sırasında aldığı yanlış kararlar Rusya'nın bu dönemde "parlak bir dış siyaset" yapamadığının göstergesi olmuştur. Bu da Rusya'ya çok pahalıya mal olmuştur. Hem eski müttefiklerini kaybetmesine hem de otoritesinin büyük olduğunu sandığı bölgede kriz sırasında barış misyonunu NATO'ya devrederek herkesin beklediği tavrı sergileyememiştir. Rusya'nın kriz sırasında uyguladığı yanlış siyaset bölgede etkisinin azalması ve giderek kaybolması için yeterli olmuştur.

Rusya'nın Ekonomik Politikası

Balkan krizinin sona ermesi hem Rusya hem AB için büyük bir önem taşımaktaydı. Krizin sona ermesi Rusya için bir sürü olanak sağladığı kadar olanaksızlıkları da vardı. Bir yandan Rusya'nın Batı ile Balkanlar konusunda olan fikir ayrılımların sona ermesi karşı karşıya gelen iki güç arasındaki siyasi paylaşımın son bulması anlamına gelmekteydi. Neticede daha önce karşı güç olarak kabul edilmekte olan ülkeler ile yeni iş birlik imkânları ortaya çıkmıştır.

Diğer yönden NATO'nun doğuya doğru genişlemesine karşı olan Rusya'nın gönlü Balkan ülkelerinin bu ittifakın kanatları altına girmesine razı değildi. Fakat Yugoslavya krizinden sonra yaşanan gelişmeler Rusya'nın ülke çıkarları için Balkanlarla daha yakın temasta olması gerektiğini hatırlatmaktaydı. Bu yüzden Rusya eski Yugoslavya'nın yerine oluşan yeni devletlerle hem ekonomik hem kültürel ilişkilerinin devam etmesi için harekete geçmiştir. Rusya, özellikle Karadağ bölge sınırlarında yerleşen Balkan ülkeleri ile ortak bir iş kurulması için büyük gayret göstermekteydi.

Eski Yugoslavya bölgesinde barışın sağlanması Balkanlarda olduğu kadar Ak Deniz ve Karadeniz bölgelerinde güvenliğin sağlanması anlamına gelmektedir. Bu da Rusya'nın jeopolitik stratejisi için önemli noktalardan biridir. Bütün bu sebepler Rusya'nın Batı ile ortak noktada buluşmasını önemli kılmaktaydı²².

Rusya'nın Balkanlarla olan iş birliği dış siyasi ve daha da çok ekonomik faktörlerle tanımlanmaktadır ve merkezi yeri enerjiye aittir. Dünyanın en zengin gaz kaynaklarının birine sahip olan Rusya'nın güney-doğu Avrupa'daki sembolik siyasetinin perde arkasında ekonomik, coğrafik ve transportun önemi yatmaktadır. Rusya'nın enerji kaynaklarını batı piyasalarına ulaştırmak için Güney-doğu Avrupa'ya ihtiyacı vardır²³. Bu ülkeler arasında kendisi de Rus gazına bağımlı olan Bulgaristan'ın Türkiye ve batı piyasasına olan yakınlığı ile Rusya için büyük önemi vardır. Bununla birlikte Bulgaristan ve Yunanistan bölgelerinden Rusya'nın Burgas-Aleksandrupolis petrol boruları geçmektedir.

Sürekli sorunlar yaşamasına rağmen Güney Doğu ve Batı Avrupa piyasalarına gaz ve petrol hatlarının geçmesi için Ukrayna'ya mecbur kalmaktan hoşlanmayan Rusya için Balkanlar bu anlamda alternatif bir kapıdır. Bunun diğer olumlu tarafı da Ukrayna'nın ²⁴Rusya enerji kaynaklarına olan kontrolünün azalmasının sağlanmasıdır²⁵.

²² Lyuba Prvulovich, "Konez Protivostoyaniya Dvuh Sistem i Strategicheskoye Interesi Rossii", Rossiya i Sovremenniy Mir der, Cilt 3, No 20, 1998, www.inion.ru/product/russia/prvulovich.htm, 2006.

²³ E.Trifonova, V.Kashoukeeva-Nousheeva (eds), "Regional Infrastructure Projects in South-Eastern Europe.-Sofia, 1999.

²⁴ Pavel, Kandel, "Balkanskiye Interesi Rossii : Podlinniye i Mnimiyeye", <http://pubs.carnegie.ru/books/1996/05ik/02kandel.asp>, 27.03.2003, s.7-9

Kosova'nın Bağımsızlık İlanı - Rusya Dış Politikasına Karşı Vurulan Darbe

Kosova'nın tek taraflı bağımsızlığının ilan edilmesi Rusya'da büyük bir tepkiyle karşılanmıştır. Rusya, Kosova Parlamentosunun tek taraflı bağımsızlık ilanının uluslararası hukuk ihlali olduğunu belirterek Birleşmiş Milletler Teşkilatından bağımsızlığın geçersiz olduğunu ilan etmesini talep etmiştir²⁶. Fakat Rusya'nın Sırbistan'ın bütünlüğünün bozulmasına karşı çıkacağını ve veto hakkını kullanacağını belirtmesine rağmen, Avrupa Birliği ve Amerika'nın Kosova'nın bağımsızlığını hiç ikilemeden hemen tanınması Rusya dış politikasına için büyük bir darbe olmuştur²⁷.

Rusya'nın kanayan yarası yeniden açılmıştı. Bu ülkede farklı milliyetlerden oluşmuş 20 otonom bölge bulunmaktadır ve bunlardan biri, iki kez bağımsızlık girişimleri kanlı bir şekilde bastırılan Çeçenistandır. Bütün bunlar Rusya'nın Kosova'nın bağımsızlığına karşı olan tepkisini yeterli kadar açıklamaktadır.

Kosova'nın bağımsızlığından hemen sonra Prednestrovye, Güney Osetya ve Abhazy yeniden Rusya'nın bağımsızlıklarını tanımalarını istediler. Fakat Rusya, Kosova konusunda olduğu gibi bu ülkelere karşı da aynı prensip doğrultusunda hareket edeceğini açıklamıştır.²⁸

Rusya devlet başkanı Vladimir Putin bu konuda demeç verirken şu sözlerle açıklama yapmıştır : “Uluslararası hukuk kuralları tüm ülkeler için aynı olması gereklidir, ancak bu durumda büyük ve küçük ülkeler kendilerini güvenli hissedebileceklerdir. Bunun dışındaki her şey silah rekabetini ve gerginlik yaratmaktadır.- Çünkü küçük ülkeler güvenliklerini uluslararası hukukla değil silah ve savunma gücüyle sağlayabileceklerini düşünmekte”²⁹.

Kosova'nın arkasından bağımsızlığının kabul edilmesini talep eden Güney Osetya ve Abhazy konusunda Rusya devlet liderleri görüş ayrılıkları yaşamaktadır. Bir taraf bu ülkelerin bağımsızlığının kabul edilmesi gerektiğini savunurken diğer taraf bu davranışın çifte standart olacağı ve Rusya'nın tutumuna aykırı olduğunu öne sürmektedir.

²⁶ “Postpred Rossii Schitayet chto Odnostoroneye Prevozgløşeniye Nezavisimosti Kosovo Sozdast Opasny Prezedent”, BM Haber Merkezi, <http://www.un.org/russian/news/fullstorynews.asp?newsID=9144>, 18.02.2008

²⁷ “Provozgløşeniye Nezavisimosti Kosovo-Silny Udar dlya Vneşney Politiki Rossii”, www.regnum.ru/news/959278.html 12:45 19.02.2008

²⁸ Valeriy Vijutovich, “Podderjka Bez Priznanya”, Rossiyskaya Gazeta –Federalny Vıpusk gaz., No 4572, 25 Ocak 2008, <http://www.rg.ru/2008/01/25/precedent.html>, 28 Ocak 2008

²⁹ “RF Po Prejnemu Schitayet Provozgløşeniye Nezavisimosti Kosovo Nepravovım Reşeniym, Usilivşim Napryajennost na Balkanah - V. Putin, Genişletilmiş Version”, Praym-Tass, <http://www.primetass.ru/news/show.asp?id=780174&ct=news>, 29.04.2008

Devlet başkanı Putin, Rusya'nın bu devletlerin bağımsızlığını kabul etmesi durumunda uluslararası hukuk ihlaline bir tane daha eklenmiş olacağını belirterek Rusya'nın uluslararası norm ve kurallarına sadık kalmak istediğini açıklamıştır³⁰.

Bütün bu kriterlerin Güney Osetya ve Abhazya'nın bağımsızlığı için de geçerlidir. Birleşmiş Milletler teşkilatının uluslararası düzenlemesindeki rolünün güçlenmesi gerektiğini sıkça dile getiren ve bu duruşu ile birçok ülkenin desteğini alan Rusya bu konuda saygınlığını kaybetmeyi istemeyeceği açıktır.

Sonuç

Rusya'nın, dış politika stratejisini belirlerken uzun bir dönem balkanlara yönelik belli bir siyasi strateji belirlememesi ayrıca da balkanlarda çıkan çatışmalar sırasında beklendiğinden daha pasif bir duruş sergilemesi Balkanların Rusya'dan soğumasına ve oradaki etkisinin azalmasına neden olmuştur. Bundan böyle Rusya, balkan politikasını gözden geçirirken bu ülkelerin batıya olan eğilimini göz önüne alması gerekmektedir. Fakat bütün bunlara rağmen ne Balkanlar ne de Rusya bağlarının tamamı ile kopmasını göze alabilecektir. Balkan ülkelerinin Rusya ile tarihi bir bağı olduğu kadar ticari ve ekonomik açıdan da önemli çıkarları vardır. Rusya'nın ise balkanlar ile bağı koparması önemli stratejik ortağını kaybetmesi anlamına gelmektedir, bu da Rusya'nın hem dış ekonomik hem siyasi politikası için büyük bir darbe olacaktır. Bu durumda Rusya'nın hem batıya pas vermeden hem de bölgedeki etkisini kaybetmeden önemli bir sorunu çözmesi gereklidir. Bunun tek yolu Batı ile birlikte ortak bir politika izlemektir.

KAYNAKÇA

“Postpred Rossiye Schitayet chto Odnostoroneye Prevozgløşeniye Nezavisimosti Kosovo Sozdast Opasnyy Prezedent”, BM Haber Merkezi, <http://www.un.org/russian/news/fullstorynews.asp?newsID=9144>, 18.02.2008

“Provozgløşeniye Nezavisimosti Kosovo-Silny Udar dlya Vneşney Politiki Rossiye”, www.regnum.ru/news/959278.html 12:45 19.02.2008

“RF Po Prejnemu Schitayet Provozgløşeniye Nezavisimosti Kosovo Nepravovım Reşeniyem, Usilivşim Napryajennost na Balkanah - V. Putin / Genişletilmiş Version/”, Praym-Tass, <http://www.primetass.ru/news/show.asp?id=780174&ct=news>, 29.04.2008

Altvater, Elmar, “Westeuropäische Integration und osteuropäische Transformation in der globalen Standortkonkurrenz” M.Jachtenfuchs, B.Kohler-Koch(hrgs.).Europäische Integration.-Opladen, 1996

Bonin, Peter, “Posledniye Rezervy Mnimoy Velikoy Derjavy”, Vneşnyaya

³⁰ Valeriy Vijutovich, “Podderjka Bez Priznanya”, Rossiyskaya Gazeta –Federalnyy Vıpusk gaz., No 4572, 25 Ocak 2008, <http://www.rg.ru/2008/01/25/precedent.html>, 28 Ocak 2008

- Braun, Aurel, Russian Policy Towards Central Europe and the Balkans, R.E.Kanet, A. Kozhemiakin (edt.). The Foreign Policy of the Russian Federation. – New York, 1997
- Danilov, D. - Moşes, A. - T.Bordaçev, “ Kosovskiy Krizis”: Novıye Evropeyskiye Realıyı”, Dokladı İnstıtuta Evroprı.-Moskova 1999
- Fenenko, Aleksey, “ Balkanskiy krizis i Rossiyskiye Vneşnepoliticheskiye Prioritetı”, Vneşnaya Politika Rossıyi, der., Cilt 6, No 4, 2001
- Fenenko, Aleksey, “ Balkanskiy krizis i Rossiyskiye Vneşnepoliticheskiye Prioritetı”, Vneşnaya Politika Rossıyi, der., Cilt 6, No 4, 2001
- Kandel, Pavel, “ Rossiya na Balkanah, Balkanskiye İnteresı Rossii : Podlinniye i Mnimiye”, <http://pubs.carnegie.ru/books/1996/05ik/02kandel.asp>, 27.03.2003
- Korotchenko İ, “ Balkanı Jdut Rossıyu”, Nezavisimaya Gazeta – Nezavisimoye Voennoye Obozrenıye, gaz.,2000, 2 Şubat
- Levinzon A, “ Komponentı Populyarnosti Vladimira Putına”, Neprikosnovennıy Zapas, 2000, No2
- Lynch, Allen – Lukic, Reneo, Europe from the Balkans to the Urals: The Disintegration of Yugoslavia and the Soviet Union.-New York, 1996.
- Politika Rossıyi: Ot Yeltsına k Putinu, Kiyev 2002
- Prvulovich, Lyuba, “ Konez Protivostoyaniya Dvuh Sistem i Strategicheskiye İnteresı Rossıyi”, Rossiya i Sovremennıy Mir der, Cit 3, No 20, 1998
- Sander, Oral, Balkan Gelişmeleri ve Türkiye (1945-1965) A:Ü:SBF Yayınları, Ankara 1969
- Triffonova E, V. Kashoukeeva-Nousheeva (eds)., “ Regional İnfrastructure Projects in South-Eastrn Europe.-Sofia, 1999.
- Ülger, İrfan Kaya, “ Yugoslavya Neden Parçalandı?”, Seçkin Yayınları, Ankara 2003
- Vijutovich, Valeriy “ Podderjka Bez Priznanya”, Rossiyskaya Gazeta –Federalnıy Vıpusk gaz., No 4572, 25 Ocak 2008
- Vijutovich, Valeriy, “ Podderjka Bez Priznanya”, Rossiyskaya Gazeta –Federalnıy Vıpusk gaz., No 4572, 25 Ocak 2008

